

T. Jaz bi že raji pisal po stsl. radi: tega radi, sego radi, in za sego radi (ob, propter, gratia). V hrov. in serb. sestavljajo in spreminjajo: rad-i, zarad-i, porad-i.

U. Kaj le pomeni beseda sama na sebi?

T. Derznem si jo razlagati ali iz a) rad, a, o (lubens, gratus), torej lat. gratia, ali pa iz b) raditi curam gerere, curare, facere, torej lat. causa, ergo, in slov. del, zadel, za delo. Potočnik ima str. 83 celo toraj (radi tega) folglich; zato darum; zavoljo tega, za tega voljo, desswegen. In kar veljá o razpostavi v gerškem in latinskem (virtutis ergo, bestiarum causa, hominum gratia), skorej vse to veljá v slovenskem. In kaj piše Janežič od teh razmernikov?

U. Omenjeni samostavni predlogi (lat. propter, causa — nemšk. wegen) kažejo vselej vzrok kacega djanja, in so časi vezniki v sklepavnih ali posledičnih stavkih (lat. propterea, quapropter, itaque — deshalb, deswegen, darum, demzufolge, folglich) ter naznanujejo posledek, ki izvira iz prednjega reka, n. pr. Blagor zavoljo pravice preganjanim. Met. — Ogibljimo se prepira zarad malih stvari. Napr. — Bog je zadelj nedolžnih otrok tudi starše rešil nesrečne smerti. Slomš. — — Slaba tovaršija spridi dobro zadržanje; zato-rej ne zahajaj med slabe tovarše. Slomš. — Skušnjave so povsod; torej bodi vedno pazen, da va-nje ne zabredeš.

Pisma dveh slovenskih učiteljev.

Na Pustem polji na sv. Mohorja dan.

Dragi Svetoslave!

Večkrat sem že slišal, da že pri starih Rimljanih veljal je pregovor: „Quem dii odère pædagogum fecère“, t. j.: „Kogar bogovi čertijo, ga za učitelja postavijo“. Vidiš, in Rimljani niso bili kar si bodi možje, kajti njih spise še dandanes prebirajo po učenih šolah, in nekteri jih še boljše čislajo, nego cerkvene učeničke, in mislijo, da imajo v njih vire vse učenosti. V tej reči, kar so rekli od učiteljev, so pa tudi pravo zadeli. Res je sicer, kakor si mi pravil v poslednjem listu, da tudi učitelju zraste kosček kruha, toda kako ga mora pa tudi iskati, da si ga vkup spravi! beračati mora z vrečem na rami od hiše do hiše in večkrat tudi še zraven grenke besede požirati, da dobi že davno popred terdo zasluženno pesčico žita. Tudi je res da ljudje, ki potrebujejo učitelja, kolikor toliko spoštujejo, toda le tako dolgo, dokler ga rabijo, potem pa ga z mladino vred

zasmehujejo. Zraven tega pa ima učiteljski stan tudi vedno več pelina kakor medu — sitnosti, kakoršne se nikjer drugej ne nahajajo. Učitelj je tako rekoč obsojen, da mora ves božji dan — in tako dan za dnevom, teden za tednom — brihtati nevedne butice; mora jim zabijati v glavo čerke in jih vaditi potegljejev s čertalom in peresom; jih mora učiti govoriti in šteti in eno in tisto reč sto in stokrat ponavljati; na zadnje pa še vidi, da je skoro ves njegov trud zastonj, da so terde glave vedno terde, in da se jih težko kaj prime. Ravno tako hudo in grenko je učitelju, ko more preširne in razposajene otroke vedno brusiti, da se lepo in redno obnašajo, in da mora vse njih napake prenašati; to je res križ vseh križev. Kedar pridem iz šole, mi še šumi po ušesih, kakor bi bil prišel iz gromečega mlina, in komaj se malo odpočijem, hajd! že zopet bije šolska ura, in vnovič moram na delo. — Moj duh slabi pri takem enomernem in enakoličnem opraviilu, poterpežljivosti mi zmanjkuje, in truden duh slabi tudi telo. — Sosed Žugovec mi je rekel unikrat: „Vendar se morate naveličati dan na dan z otroci vkvarjati; jaz komaj čakam, da se otroci od mene spravijo, kedar sem nejevoljen, dasiravno imam le troje“. Grajsčinski oskerbnik, zelo omikan gospod, mi je že tudi djal: „Smilite se mi, učitelj, da ste se poprijeli toliko težavnega posla; sej ste sposobni še za kak drugi posel; zmirom vendar ne bote podučevali otrok. Kako morete biti zadovoljni in veseli, ko se ven in ven morate ubijati z otroci tako sirovih in nevednih staršev?“ Slišavši take in enake govore, postajam res vedno bolj nezadovoljen, poterpežljivost me zapusča, in potem mi gre desetkrat slabeje od prej; kje pa bi tudi človek jemal toliko poterpežljivosti? Večkrat se zjutraj namenim in pravim: „Danes pa se ne bom jezil; sej mi to nič ne pomaga, poterpel bom, kolikor bo mogoče“. In lej, pa komaj sem pri delu, že pride pes, da me zgrabi, piskerc skipi, in pozabljeni so vsi lepi sklepi. — Kako pa ti ravnaš, dragi moj, da si bolj poterpežljiv? Kaj si misliš, kedar slišiš, da drugi ljudje učitelja milujejo? Povej mi tudi, kaj bi odgovoril omikanim ljudem, kedar bi milovali bore naš učiteljski stan? Prosim, ne mudi se, piši kmali

svojemu

klavernemu
Tugoslavu.